

DOLI OLDERTON

**DOBAR
MATERIJAL**

Prevela

Dubravka Srećković Divković

Laguna

Naslov originala

Dolly Alderton

GOOD MATERIAL

Copyright © 2023 by Dolly Alderton

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno Loren Bensted, kraljici moga srca

*Pretpostavljam da si videla snimak: slonove
kako pronalaze kosti jednoga od svog roda
palog ukraj puta, oglodane zubima životinja
i sunca, pa neuredno tu ostavljene,
i odlučuju da nešto preduzmu.*

*Ali šta tačno? Ne mogu, naravno,
ponovo da sastave veličanstvenost starog slona;
ne mogu da naprave čak ni uredniju gomilu. Ali mogu
da poduhvate kosti surlama i bace ih
tamo i ovamo. I zato tako čine.*

*A to njihovo razbacivanje odiše vidom
smišljenog rituala, drevnog i nužnog.
Pa i zbog ogromnog stasa liče
na otelotvorenje tuge, dok igra njihovih surli
unosí otmenu lakoću.*

*Slonovi koji rešavaju
anagram sopstvene anatomije,
slonovi u svojim apstrahovanim tužbalicama –
neka me vodi njihov duh dok ređam
sopstvene tužne misli u nove, nadežne razmeštaje.*

Razbacivanje, Kristofer Rajd

Leto 2019.

Zašto je dobro što nisam sa Džen

Ne ume da igra. Nema baš nimalo osećaja za ritam. To mi je bilo slatko dok nisam video kako joj se ljudi smeju, pa nažalost moram reći da me je bilo sramota.

Jednom sam je čuo kad je mojoj mladoj rođaci, koja je želela savet u vezi s prijavom na univerzitet, rekla: „Hajd dogovorimo se neki put da odemo na kaficu, pa ćemo popričati.“

U načelu je njeno shvatanje glamuroznog poprilično u stilu devedesetih: za nju su to, na primer, kokteli, ili da spuca dvadeset funti na tanjir taljatela u nekom „restorančiću“.

Ne pristaje da stigne na aerodrom ni minut pre onih obaveznih devedeset minuta do polaska aviona.

Ne moram više da je ubeđujem da zavoli stan u kom živimo.

Kad uveče trči, imala je običaj da uđe u dnevnu sobu, protegne se ispred televizora i izgovori: „Šta je ovo?“, pa me onda tera da joj objašnjavam kakvu to emisiju gledam iako zna koja je,

čisto da bi mi nabila na nos kako ona vežba dok ja gledam
Upomoć, horder sam!

Pričala je prečesto i isuviše uobraženo o tome kako potiče iz mnogobrojne porodice, kao da je lično zaslužna što njeni roditelji imaju još troje dece.

Većito se hvalisala kako bi zbog svojih navodnih levičarskih republikanskih vrednosti odbila Orden Britanske imperije kad bi joj ga ponudili, ali kad god sam je upitao zašto bi joj u toj fantaziji ponudili Orden Britanske imperije, nije znala da mi odgovori.

Definitivno ne bi odbila Orden Britanske imperije kad bi joj ga ponudili.

Trebalo joj je sat vremena da se spremi za spavanje, u koje god vreme da leže, jer je morala da obavi rutinsku negu kože u sedam koraka, da pregleda aplikacije za kupovinu i sluša podkaste. A u isto vreme je zvono budilnika podešavala na svega dvadeset minuta pre nego što mora da krene iz stana.

Uvek je kasnila kad treba da se nađe sa mnom, nikad nije zakasnila na posao.

Ne ume da vozi (detinjasto).

Zaplet svakog filma koji smo gledali nekako je uspevala da poveže sa sopstvenim životom.

Njena nepodnošljiva sestra Miranda, koja na protestima nosi besmislene transparente kućne izrade s natpisima u stilu ISTORIJA TE POSMATRA i za koju znam da me mrzi, pošto drži tirade o „strejt belim muškarcima“ kad god dođe kod nas na večeru,

bez obzira na temu razgovora. Pre je imala običaj da kaže: „Izvini, Endi“, ali na kraju ni to više nije govorila.

Njeni prijatelji s posla: dosadni, drže se kao klika i nisu ni zanimljivi ni duhoviti.

Na sva usta je pričala kako je ne znam kakva avanturistkinja, a nikad se nije pokazala na delu. Htela je da uzme godinu dana odsustva s posla za putovanja, pošto to nije sebi priuštila dok je studirala („iduće godine“). Htela je da se preseli u Pariz („nije pravi trenutak“). Htela je da obrije potiljak i slepoočnice („ne bi bilo dobro za posao“). Htela je na neki rejd pod vedrim nebom na temu seksa („kad mi se sredi alergija na polen“).

Odlazi na psihoterapiju svake nedelje i to radi od svoje dvadeset devete godine, ali nikad nije htela da mi kaže o čemu tamo razgovaraju, a ja nikad nisam primetio da nešto nije u redu s njom.

Bila je previše vezana za pse i obraćala im se kao da su ljudi.

Njen sirovi otac.

Njena uvrnuta majka.

Rodila se u porodici koja ide u duge kružne šetnje i voli društvene igre koje se igraju na tabli.

Iritantno je pričljiva i u školi je bila u debatnom timu, što znači da nisam pobedio u raspravi nijednom za gotovo četiri godine, iako sam u milion slučajeva bio u pravu.

Većito me je napadala što grizem nokte, čačkam nožne prste, imam previše dlaka u nozdrvama, oko čmara i tako dalje, uprkos tome što ona sama neprekidno čapka zanoktice.

Pričala je u bioskopu.

Pravila se da nije sigurna da li želi decu, pošto joj je stalo do planete, ali ja mislim da prosto nije želela decu sa mnom.

Nikad nije htela ozbiljno da priča o deci, uprkos tome što je znala koliko ja želim da budem tata, ali je ponekad u razgovoru s drugim ljudima znala da kaže: „To mi je jedno od odabranih imena za bebe.“

Među tim imenima za bebe bila su: Noa, Blu (?) i Zebedi.

Snob. Jednom je rekla kako su ljudi koji na aerodrom dolaze sa slamenim šeširima kad putuju na letnji odmor, po njenom mišljenju, „provincijalci“.

U muzejima se predugo zadržavala pred svakim predmetom i slikom i napadala me ako kroz postavku prođem isuviše brzo.

Jednom sam je u Britanskom muzeju video kako je s poštovanjem klimnula glavom KAŠIČICI OD ŽADA.

Za gotovo četiri godine koliko smo bili zajedno, video sam je da plače svega nekoliko puta, a to nije bilo kad smo raskinuli.

Jednom je plakala kad smo gledali dokumentarac o Džoni Mičel.

Uništila mi je život.

Petak, 5. jul 2019.

Na žici za veš u dvorištu moje majke vise džemper i košulja koji na povetarcu izgledaju kao da se drže za ruke. Stojim kraj prozora u svojoj spavaćoj sobi i posmatram kako se njihova međusobna igra menja s promenama pravca vetra. Posmatram ih tačno do 19.03, a onda uzimam telefon da bih pozvao ženu koju sam voleo tri godine, deset meseci i dvadeset devet dana i koja me je pre osam dana i dvadeset dva sata odbacila i zgnječila mi srce kao kakvu mišićavu kutiju od slatkiša.

Dogovorili smo se da pozovem u sedam, ali ja sam sačekao da prođu tri minuta kako bih joj dao na znanje da više neće moći da preuzima inicijativu. Listam imenik u telefonu i stižem do njenog imena: Džen (Hamersmit). To nam je bilo smešno – moja odabrana doživotna partnerka svedena na deo grada. Nije mi smešno sada kad je izgubilo svu svoju ironiju. Sad je prosto činjenica. Upravo se spremam da pozovem Džen (Hamersmit), ženu s kojom verovatno nikad neću imati prijateljski odnos i u čiji deo Londona ja nikad neću zaći.

„Da?“

„Zdravo“, izgovaram, pisnuvši kao gajde. „Ovde Endi.“

„Znam.“

„Već si izbrisala moj broj?“

„Ne. Zašto bih izbrisala tvoj broj?“

„Ne znam, samo zaključujem po tome kako si se javila i izgovorila 'Da?', krajnje zvanično, kao da se javljaš na telefon u zubnoj ordinaciji.“

„Nisam rekla: 'Da?', rekla sam: 'Da!'“

„Ne, nisi, izgovorila si to kao pitanje, kao da nisi sigurna ko zove.“

„Zнала sam da si ti. Dogovorili smo se u koliko ćeš me sati pozvati.“

„Samo sam pomislio da si zbog toga što zovem kasnije nego što smo planirali...“

„Rekli smo u sedam“, vedro odgovara ona. „A i svakako znam napamet tvoj broj.“

„Zašto?“

„Zato što sam ga u početku stalno brisala, pa sam ga na kraju i nehotice upamtila.“

Vraćam se u mislima na razgovor koji smo vodili neki mesec nakon početka naše veze, neposredno pošto smo jedno drugom prvi put rekli „volim te“. Priznala je da je brisala moj broj svaki put kad joj pošaljem poruku kako mi ne bi viđala ime na ekranu i opsedala se pitanjem kad ću joj se ponovo javiti. Nije mi jasno kako se ovo dešava. Želim da se vratim u te trenutke. Kako u filmovima putuju kroz vreme? Nema šta ne bih uradio. Pao bih sa ogromne visine. Pristao na strujni udar. Ušao u ormar i obrnuo se deset puta oko svoje ose. Obuzdavam jecaj, a to zvuči kao da sam štucnuo.

„O, Endi“, izgovara ona.

„Sve je u redu“, kažem, ponovo kreknuvši kao gajde. „Kako je kod Mirande?“

„Dobro je. U gostinskoj sobi sad spava beba, pa sam ja u dnevnoj na dušek u naduvavanje, ali ništa mi ne fali.“

„Jesi li okružena transparentima na kojima piše 'Istorija te posmatra'?“

„Ne, nisam“, kaže ona. Jedan od naših omiljenih štosova, ugašen zajedno s našom vezom. Bilo je dozvoljeno da se njime služimo samo dok smo činili savez; dok smo bili toliko bliski da sam njene doživljavao kao svoje, iako su me izluđivali. Ali ona je sada prešla na drugu stranu. Više joj nisam porodica, više ne igramo za isti tim. Ja sam samo muškarac iz Midlandsa s kojim ona verovatno nikad neće imati prijateljski odnos, pošto je grub prema njenoj sestri.

„Kako ti je mama?“, pita me.

„Dobro je, mrzi te, njena grupa sa časova zumbe kuje zaveru da ti smrsi konce.“ Još jedna arktička ćutnja. „Ubijena je u pojam, podrazumeva se.“

„Smem li da joj napišem pismo? A onda više neću stupati s njom u kontakt, obećavam. Samo bih htela da se oprostim od nje.“

„To bi joj bilo drago. Obožava te.“

„Nikad nisam upoznala nijednu majku kao što je tvoja.“

„I ja te obožavam.“ Ponovo ćutnja. Vadim iz džepa cigaretu i pripaljujem je.

„Ti to pušiš?“

„Aha.“

„Nemoj, Endi, toliko si truda uložio da ostaviš cigarete.“

„Briga me“, grubo odgovaram, u nadi da zvučim kao neki romantični odmetnik od zakona. Uvlačim dim i osećam ono specifično prijatno stezanje pluća.

„I ja sam opet propušila. Mogla bih baš i da zapalim jednu kad već i ti pušiš.“ Čuje se kako pretura po tašni. „Uvrnuto mi je što sam ovde. Spavam na podu. Pušim i pijem koliko mi duša hoće. Ni sa kim se ne viđam. Pomalo kao da je Božić.“

„Kao da je *Božić*?“

„Da. Kao da se, recimo, moj svet malčice zaustavio.“ I dalje ćutim. „Razumeš šta hoću da kažem.“

„Ne, zapravo ne razumem. Zato što je meni suprotno od Božića.“

„Šta je *suprotno* od Božića?“

„Ne znam. Uskrs? Najgori rođendan u životu? Moja rođena usrana sahrana, samo što sam na njoj živ?“

„Endi – možemo li pokušati da izbegnemo histeriju? Znam da ti je ovo grozno, grozno je i meni. Ali ljudi raskidaju otkako je sveta i veka.“

„Prestani to da pričaš! Prestani da se pozivaš na to da 'ljudi raskidaju' kao da dajemo izjavu za anketu ili za neki voks-pop.“ Ponos mi ne dozvoljava da kažem ono što stvarno želim da kažem, a to je da rečenica „ljudi raskidaju otkako je sveta i veka“ izražava stav koji može da uteši samo onog ko je bio inicijator raskida. Ta osoba više nije zaljubljena i ne želi da je zbog raskida grize savest – znam jer sam je i ja izgovarao. Nisam bio svestan koliko je taj iskaz beskoristan onome ko je šutnut.

„Moja psihoterapeutkinja predlaže da ove nedelje uradim nešto što će biti korisno za mene, a mislim da će biti korisno i za tebe.“

„Tvoja psihoterapeutkinja je predlagala i da 'napišem pismo svom egu', pa zato izvini što ne umirem od želje da čujem šta ti je posavetovala.“

„Želiš li ili ne želiš da čuješ?“

„Nastavi.“

„Rekla je da je po svršetku veze korisno da ljudi sastave spisak razloga iz kojih je dobro što više nisu zajedno.“

„Taj spisak ne mogu da sastavim, zato što želim da budemo zajedno.“

„Ja mislim da ne želiš.“

„Želim, samo to i želim.“

„Pokušaj da sastaviš spisak. Mislim da će ti pomoći da razdvojiš fantaziju o nama od naše stvarne situacije, a mislim da negde u dubini duše i sam znaš da nije funkcionisala.“

„Ne mogu da verujem da si tako hladnokrvno analitična“, kažem. „Nikad te ranije nisam čuo da tako govoriš.“

„Samo pokušavam da pomognem i tebi i sebi da mrdnemo s mrtve tačke.“

„Nebitno. Nema svrhe da o tome dalje diskutujemo.“ U ovom razgovoru ne uspevam da napipam oslonac – teturam se iz očajanja do ravnodušnosti. Želim da zna koliko je volim i istovremeno želim da misli kako mi više nije stalo do naše veze. Ne znam šta je željeni ishod. Voleo bih da nisam popio tri piva. „Mislim da nam ovi telefonski razgovori ne pomažu“, kažem.

„I ja isto mislim.“

„Možda bi trebalo da se dogovorimo da se neko vreme ne čujemo.“

„Ako tako želiš“, kaže ona.

„Tako želim.“

„Dobro“, uzvraća i snažno povlači dim cigarete. „Jesi li rekao Ejviju?“

„Ne.“

„Endi.“

„Reći ću mu kad budem spreman. Molio bih. Želim da se i ja nešto malčice pitam u ovom raskidu.“

„S kime razgovaraš o tome?“

„Ti si jedina osoba s kojom mogu da razgovaram o tome“, odgovaram, ozlojeđen ogoljenošću sopstvene ljubavi. „Molim te, pobrini se da me Džejn ne preduhitri.“

„Zaklela se da mu neće reći, ali neće moći to još dugo da krije od njega“, kaže ona. „On ti je najbolji drug. Može ti pomoći da ovo prihvatiš.“

„Ne funkcionišemo nas dvojica tako, Džen, ali hvala ti.“ Sledi zatišje, čekam da ga ona popuni. Ne oglašava se. „Dakle, u tom slučaju doviđenja, pretpostavljam“, izgovaram sa umornom vedrinom. „I samo ćemo slati poruke ako budemo morali da se dogovorimo u vezi sa stvarima iz stana ili tako nečim.“

„Važi, naravno“, blago uzvraća ona. „Čuvaj se.“

„Volim te, Džen.“ Prosto čujem kako razmatra kakvi su rizici ako i ona meni to kaže, a na ramenu joj čuči psihoterapeutkinja i blebeće o međusobnoj zavisnosti i postavljanju granica.

„Pozdrav od srca“, odgovara.
Prekidam vezu.

Mama ulazi sa dve šolje, pa bacam cigaretu kroz prozor.

„Mislila sam da pušiš samo kad si pijan“, kaže spuštajući jednu šolju na moj noćni stočić, a onda seda na ivicu kreveta držeći drugu šolju u šakama.

„Popio sam tri pića, a nije još ni osam.“

„To je u redu s obzirom na okolnosti.“

Sedam do nje i uzimam šolju na kojoj s prednje strane, bordo slovima koja oponašaju slova pisaae mašine, piše: *Navijam za „Aston Vilu“ i ovo je jedini pehar koji ću dobiti ove godine!*

„Ovaj čaj ima ukus marcipana.“

„Ubacila sam malo amareta“, kaže ona.

Grlim je jednom rukom, a ona se privija uz mene i miriše mi majicu.

„Bazdim na cigare?“

„Da“, kaže zagnjurivši lice u moje rame. „O bože, kako je lepo.“

„Džen želi da ti napiše pismo. Rekao sam joj da može. Nadam se da nemaš ništa protiv.“

Klima glavom. „Ja volim Džen.“

„Više nego mene?“

Pretresa to pitanje. „*Malčice* više nego tebe. Kupila mi je divne sveće.“

„Što jest – jest.“

Ustaje s kreveta i prilazi plavo-srebrnom CD plejeru, izgrebanom od višedecenijske upotrebe. Uzima jednu kutiju i vadi disk.

„Možeš da ostaneš ovde dokle god želiš, znaš. Mnogo volim kad si mi tu.“

„Hvala, mama.“ Sobu su ogrejali tanki zvuci klavira i bujica gudačkih instrumenata. „Šta si to ubacila?“

„*In the Wee Small Hours*. Najbolji album za raskide svih vremena.“ Vraća se i seda kraj mene. „Slušaj ga svakog dana

dok ti ne bude lakše na duši. Ja sam ga slušala svakog dana kad je tvoj otac otišao.“

Zamišljam kako je bilo mami u vreme kad se osećala ovako kao ja sad, a tad sam bio novorođenče i nisam mogao da joj skuvam čaj niti da je zagrlim jednom rukom, niti da joj puštam albume. Pogladiovi me po leđima, diže se s mukom, onako kako uvek ustaje otkako je prevalila šezdesetu. Već od prvog trenu umiruje me glas Frenka Sinatre, zvuk svakog decembra. Od onih glasova kakvi ti omogućuju da poveruješ u paralelni svet luksuza i otmenosti, romantike i gudačkih orkestara.

„Kao da je Božić“, kažem.

„Dobro je!“, veselo izgovara mama i zatvara vrata za sobom.

Prišavši prozoru, zagledao sam se u žicu za veš. Rukavi na smenu sežu jedan ka drugome dok igraju na vetru. Sve predstavlja neki znak otkako je otišla. Sve je samo još jedan putokaz koji će mi pomoći da shvatim šta se dešava.

Razmišljam o našem prvom poljupcu pred njenim vratima.

Razmišljam o našoj prvoj prepirci i o svakoj prepirci od tada pa do sada.

Razmišljam o prvim rođendanskim poklonima koje smo jedno drugom kupili.

Razmišljam o njenoj gornjoj usni i mladežu sa strane, o njenom nosu koji kao da menja oblik sa svakim novim pravcem u kom ga usmeri.

Razmišljam o prvoj noći koju smo proveli u našem zajedničkom stanu: uneo sam je preko praga, sobe su bile prazne, tajvanska hrana, crno vino, pijana rasprava o potrebi za stalnom za časopise, jebanje uz kikot na podu.

Razmišljam o prvih šest meseci spavanja u istom krevetu i o tome kako bi usnula na mojim grudima, obgrljena mojim rukama, i kako bismo se probudili u istovetnom položaju.

Razmišljam o obliku koji bismo napravili u snu kad smo opušteni. Leđa u leđa, dodirujući se zadnjicama.

Razmišljam o tome kako sam je prvi put nasmejao i kako će taj zvuk za mene zauvek biti najprijatniji na svetu, lepši čak i od smeha publike.

Razmišljam o mogućnosti da više nikad neću čuti njen smeh, nikad joj više kupiti rođendanski poklon, nikad više pogoditi šta želi iz jelovnika kad uzimamo jelo da ga ponese-mo kući, nikad više čuti njene tajne niti poljubiti latice njenih očnih kapaka.

Fotografišem telefonom džemper i košulju za slučaj da zaboravim kako je kad si voljen. Navlačim zavese i ležem u krevet u kom sam spavao još otkako sam bio mali. I plačem, i plačem, i plačem.

Ponedjeljak, 27. jul 2015.

Trideset prvi rođendani bolji su nego trideseti. U tridesetim rođendanima ima previše simbolike. Simbolika je dobra za priču, ali ne i za žurku. Ali sa trideset jednom godinom već znamo gde smo i ko smo. Jedan mamurluk nedeljno, trikotaža od merino vune, sam svoj majstor, svetlo pivo – rane tridesete.

Rođendan je slavila Džejn, devojka mog najboljeg druga. Bili su zajedno već dve godine i čekali su prvo dete, a ja sam konačno dobio zvanično unapređenje u rođendanskog točioca pića. Pab se nalazio na ničijoj zemlji u Prvoj zoni – rezultat potrebe da se koordinišu mesta stanovanja, vreme putovanja i troškovi za bebisiterke dvadeset petoro ljudi. Tako se na kraju dobije lokal gde u normalnim okolnostima niko ne bi organizovao svoj društveni život.

„ENDI!“, povikao je Ejvi kad sam ušao u pab, u kom je bilo nešto malo meni nepoznatih ljudi. „ENDI, CARE, NOSIŠ NAM CIGARE!“

„Je l' ti dobro, druže?“, upitao sam.

„Cigare! Cigare! Cigare!“, stao je da skandira. Izvadio sam iz džepa jakne paklicu marlboro lajta i primetio desno od njega

neku ženu, ćutljivu i razgaljenu tom njegovom naročitom pomahnitalošću kakva kod njega nastupa posle pet krigli. „BRATE MOJ!“, riknuo mi je na uvo hvatajući me za lice i ljubeći me u obraz. „Šta sam ja rekao? Na Endija uvek smeš da računaš za cigare.“ Zgrabio je paklicu i izvadio jednu cigaretu.

„Smem li?“, upitala je ta žena i pružila ruku ka paklici.

„Slobodno“, osmehnuo sam se. Bila je u farmerkama i imala je visoke štikle i minduše-alke. Plava kosa, dugačka do ramena, bila joj je zadenuta za uši. Nisam mogao da se setim da li su mi farmerke, štikle i minduše-alke oduvek najdraža kombinacija na ženama, ili su mi najdraža kombinacija postale tog trenu, zato što su na njoj.

„Uh, izvini“, kazao je Ejvi zapahnuvši me dahom kiselim od piva. „Džen, ovo je Endi, moj najbolji ortak. Endi, ovo je Džen. Džen je Džejnina najbolja ortakinja.“

„Eee, baš lepo“, rekao sam neobavezno. „A otkud se vas dve znate?“

„Upoznale smo se na faksu.“

„OKSFORD!“, zarikao je Ejvi. „Oksfordske cupi!“

„Poznato mi je ovo raspoloženje i to je raspoloženje koje je prerano doseglo vrhunac“, kazao sam. „Bićeš u krevetu s girosom najdalje za sat vremena ako ne popiješ čašu vode.“

Ejvi je prevrnuo očima. „Endi je komičar.“

Džen je napravila izraz lica kao da je iskreno zainteresovana. „O, zais...“

„Ej, a znaš šta je još manje smešno od komičara?“, nastavio je Ejvi.

Uzdahnuo sam. „Ne znam, šta je još manje smešno od komičara?“

„Neuspeli komičar!“, kazao je on upirući prstom u mene i pljeskajući me po grudima.

„Sjajno“, uzvratio sam glumeći da sam mrtav ozbiljan.

Pošao je ka vratima s cigaretom, pa je i Džen ustala da krene za njim.

„Jesi li za piće?“, upitao sam je.

Pogledala je u svoju gotovo praznu čašu, pa sa oklevanjem zastala. „Hmmm...“

„Samo napred“, rekao sam.

„Dobro, tonik-votka, ako može. Hvala.“

Dok sam za šankom čekao pića, prišla mi je Džejn šireći ruke.

„Ehej, srećan rođendan!“

„Što ne može Ejvi da bude tako visok?“, izgovorila je ona mazeći se nosom o moje grudi. „Baš je *zgodno*.“

„Zato što će Ejvi imati gustu kosu dok je živ. Ne može sve njemu. Bio bi još nepodnošljiviji.“

„To je tačno“, kazala je ona odvajajući se od mene.

„Reklo bi se da je...“

„Ah, oždrljekao se. Biće u krevetu mrtvosan pre jedanaest. Rekla sam mu da ga ne vodim kući. Kako si ti?“

„Dobro sam“, odgovorio sam odsutno. „Tvoja ortakinja Džen.“

„Jesi li je upoznao?“

„Da.“

„Carica je.“

„Je li slobodna?“

„Uvek. Zauvek slobodna.“

„Stvarno?!“, upitao sam. „Iznenaden sam.“

„Što?“

„Prosto izgleda divno“, rekao sam ja.

„Ti si baš staromodan, jelda?“, kazala je ona osmehnuvši se. Na vratima se pojavio Ejvi, a Džen za njim.

„Ejve!“, prasnula je Džejn. On se okrenuo ka njoj kao dobro istreniran terijer. „Polazi sa mnom. Hoću da te upoznam s jednom osobom.“

„S kojom? Već znam sve dosadne ribe ovde“, odgovorio je on zaplićući jezikom i mlatarajući šakom ukrug. Ona ga je šćepala za nadlakticu i odvukla ga. Džen je sela za šank do mene.

„Hvala“, rekla je i uzela svoje piće.

„Živeli“, rekao sam ja uzimajući kriglu da bih se kucnuo s njom i istog trena sam se pokajao zbog zvaničnosti tog gesta. Tišina što se protekla između udara stakla o staklo, našeg prvog gutljaja i spuštanja čaša potrajala je, kako mi se učinilo, neprijatno dugo.

„Nikada dosad nisam upoznala nijednog komičara.“

„Pojedini moji kritičari rekli bi da nisi ni sad“, uzvratio sam.

„Hajde onda, ispričaj mi...“

„Nemoj to da kažeš.“

„Šta da ne kažem?“

„Neki vic. 'Ispričaj mi neki vic.'“

„Nisam to ni nameravala da kažem!“

„O, *stvarno*? A šta si nameravala da kažeš?“

„Ispričaj mi kako to da si počeo da se baviš komedijom“, rekla je.

Osmotrio sam njene lepše detalje. Njene džinovske, snene plave oči. Mali ožiljak između obrva. Zlataste nijanse kojima joj je bila protkana kosa. Nos koji je izgledao čas mali, čas istaknut, čas prav, čas blago povijen, zavisno od toga kako okrene glavu.

„A šta ti misliš, kako to da sam počeo da se bavim komedijom?“

„Hm“, zamislila se ona, pa otpila gutljaj pića. „U detinjstvu si se uvek osećao kao autsajder? Nisi znao kako da budeš ono što jesi? Nisi umeo da sklapaš drugarstva s dečacima i da se dopadneš devojčicama? A onda si jednog dana zablistao u božićnoj školskoj predstavi i sve si ih zasmejao. I pomislio si: Da! Tako je! Ovako će me ljudi voleti.“

„Zaista sam baš toliki kliše, je li?“ Uzdahnuo sam. „A čime se baviš ti?“

„Pogodi.“

„Igračica si.“

Uzvratila je gromoglasnim smehom. „Koji si ti perverznejak!“

„Znam, znam, izvini. Ovaj... pi-ar.“ Odmahnula je glavom.

„Promoterka.“ Opet je odmahнула glavom. „Dizajnerka tašni.“

„Isuse dragi, ovo zvuči kao da su od nekog muškarca hiljadu devetsto šezdeset druge zatražili da nabroji ženske poslove. Model za kataloge? Prodavačica na odeljenju šminke?“

„To je zato što si toliko...“ – koprcao sam se jer me je gledala podignutih obrva – „glamurozna.“

„Ma jebi se.“

„Daj mi neku pomoć.“

„Dobro, pomoć je...“ Razmišljala je nekoliko sekundi, otpivši još gutljaj pića. „Preplaćena sam.“

„Finansije!“

Uz lažan osmeh, podigla je čašu. „Osiguranje.“

„Svaka čast!“

„Nisi u obavezi da kažeš 'svaka čast'“, rekla je ona.

„Šta osiguravaš?“

„Brodove.“

Polako sam klimnuo glavom, trudeći se da to shvatim. „Ti si, znači, nekakva pomorka?“

„Ne.“

„Odrasla si kraj mora?“

„Na Ilingu“, nasmejala se. „Time se bavio moj tata, pa sam valjda i ja pored njega razvila interesovanje.“

„Ah“, kazao sam. „Želela si da impresioniraš tatu.“

„Svako želi da impresionira svog tatu“, rekla je ona. „Upravo to i motiviše sve naše odluke. Ili bar tako kaže moja psihoterapeutkinja. Tvoj posao je svakako mnogo zanimljiviji!“, dodala je sa udvostručenom živahnošću, možda naslutivši moje ispipavačke misli o temama njenih razgovora na psihoterapiji.

„Mada meni moj posao nije glavni posao. Stendapove od radim jedno dvaput nedeljno.“

„A čime se baviš u ostalo vreme?“

Duboko sam udahnuo kako bih produžio taj kratki trenutak u kom je ona čula reč „komičar“ i pomislila da sam uspešan.

„Sve i svašta. Domaćin sam korporativnih slavlja. Držim časove glume u bolnicama. Oblačim se kao Džek Trbosek i

vodim ljude u istorijske obilaske. Predvodim dramske radio-nice po školama. Prodajem sir na tezgi mog drugara. Kad se zbrlja sve to zajedno, dobije se iznenađujuće pristojna zarada.“

Pomno mi je razgledala lice, tragajući za sarkazmom ili tugom. „Ne poznajem nikog kao što si ti“, rekla je.

Veče je nekoliko sati teklo u tom stilu. Na smenu smo se častili turu za turom, ne odustajući nijednog trena od velike krigle i duplog pića. Privlačili smo šank stolice sve bliže jednu drugoj. Iznalazili smo povode da se dodirnemo – ona bi me šaljivo udarila po ruci kad je podbadam, ja bih njenu ruku nežno takao kad mi poveri nešto lično. Razbarušila mi je kosu kad sam kazao kako se bojim da se proređuje; nagla se skroz ka meni kad sam rekao da mi se sviđa njen parfem i omirisao joj vrat („armani ši“ – nije se nikad više ni potrudila da isproba nešto novo ot-kako ga je prvi put dobila za šesnaesti rođendan). Iz rečenice u rečenicu prelazili smo iz preterane familijarnosti u radoznalo istraživanje; čas smo se osećali kao da smo stari prijatelji, čas kao da smo neznanci. Davali smo previše informacija o sebi, pa uzmicali. Pronašli smo lud provod u uzajamnom otkrivanju novih stvari, karikirajući sebe da bi ono drugo više uživalo (ona – šatro nekonvencionalna poslovna ženska iz Zapadnog Londona; ja – odrpani komičar koji nikad nema dovoljno toalet-papira u stanu). Pravili smo preveliku komediju od naših razlika i unosili previše značenja u naše sličnosti. Bilo je to flertovanje po standardima Premijer lige. Kad god nam je neko prišao da popriča, imali smo utisak da je naša celovita dvojka narušena. Očajnički sam želeo da ponovo usredsredim svu pažnju na nju i osećao sam da i ona želi da usredsredi svu pažnju na mene.

Evji je, predvidljivo, u pola deset već putovao uberom kući s girosom. Džen i ja smo se iskrali pred poslednju turu pića kako

bismo sami potražili neki drugi grozan bar. Ulaznica deset funti, pečat na ruci, pića iz belih plastičnih čaša, lažne orhideje u ve-ceima, maloletnice koje igraju uz Džaa Rula, sredovečni muškarci koji ih posmatraju.

Seli smo u jedan separe sa sedištima od crvenog skaja koji se ljuštio.

„KAKAV TI JE RASPORED RECIMO SLEDEĆE NEDELJE?“, viknula je ona nadjačavajući *Mambo No. 5*.

„SUTRA PUTUJEM U EDINBURG“, razdrao sam se u odgovor. „UČESTVUJEM S PREDSTAVOM NA *FRINDŽ FESTIVALU* ČITAVOG AVGUSTA.“

„S KAKVOM PREDSTAVOM?“

„ZOVE SE *BEZ VATANJA I DRPANJA*. GOVORI O MOJIM ISKUSTVIMA NA RADNOM MESTU SPASIOCA U ODMARALIŠTU.“

„JESI LI UŽIVAO?“

„PA I NE BAŠ, NA TOM POSLU SAM PROVEO SVEGA NEKOLIKO MESECI KAKO BIH IMAO O ČEMU DA NAPIŠEM NEŠTO ZA EDINBURG OVE GODINE.“

Njeno lice nije uspelo da sakrije zbunjenost.

„JESI LI BIO U EDINBURGU JOŠ NEKAD?“

„IDEM SVAKOG LETA VEĆ DESET GODINA.“

„JE LI ZABAVNO?“

„PA I NE BAŠ“, viknuo sam otpijajući kola-votku i igrajući na sedištu kako bih zabašurio nelagodnost. „OVE GODINE SAM UPAO U *FRI FRINDŽ*, ŠTO ZNAČI DA ME POZORNICA NIŠTA NE KOŠTA, ALI ISTO TAKO ZNAČI I DA NIKO NE MORA DA PLATI DA BI ME GLEDAO. MORACU NA KRAJU SVAKOG NASTUPA DA PROŠETAM S KANTICOM MOLEĆI ZA DONACIJE.“ Klimnula je glavom, nije bila sigurna kako da reaguje. „PRILIČNO NEPRIJATNO ZA TRIDESETJEDNOGODIŠNJEG MUŠKARCA.“

„PA ZAŠTO TO ONDA UPORNO RADIŠ?“

Zaklatio sam glavom levo-desno, grizući plastičnu slamčicu dok sam duboko razmišljao o tom pitanju.

„IZ LJUBAVI, REKAO BIH“, konačno sam povikao, pri čemu mi je glas izleteo preglasno i kreštavo jer se muzika promenila u Nelijevu *Hot In Herre*. „NEUZVRAĆENE LJUBAVI.“

Pogledala me je s nekim blagim izrazom lica koji nisam umeo da rastumačim. Sa sažaljenjem? Fizičkim uzbuđenjem? Poštovanjem? Smehom? Gađenjem? Svime nabrojanim?

„DOĐI DA IGRAMO“, rekla je izvlačeći se iz separea.

Bila je antitalenat za igranje, što me je oduševilo. Da je Džen bila dobra igračica, imala bi previše pozitivnih poena u odnosu na mene. Već je bilo dovoljno njeno staloženo samopouzdanje; loše igranje mu je bilo ljupka protivteža. Obline njenog tela i njena sa ukusom odabrana, ležerna odeća nagoveštavale su da poseduje kontrolu nad rukama, nogama i kukovima isto koliko i nad pameću i duhovitošću, ali nije posedovala bukvalno ni trunku osećaja za ritam. Spori i opušteni pokreti kod nje su bili grčeviti i iskidani, a kad je trebalo da prati ritam, izgledala je kao da korača kroz med. Sladio sam se time što je muškarcu mnogo lakše da na podijumu ubaci menjač u neutralnu, pa sam se samo premeštao s noge na nogu, pomerao glavu i ramena kao da razmrđavam ukočene mišiće, piće držao uz grudi i trudio se svim silama da ne sklopim oči i ne napravim neki čulan izraz lica koji bi sugerisao da sam sposoban da se utopim u muziku.

Miks pesama iz *Briljantina* i treptanje svetala nad glavom označili su da se bliži fajront, te sam užurbano poveo Džen napolje dok nije ugledala bare znoja što su mi se nakupile na majici, a najviše me je zabrinjavala ona oko stomaka.

„Koji deo grada?“, upitao sam.

„Hamersmit.“

„Hamersmit? Kako tamo?“

„Hamersmit, kako tamo“, odvratila je. „Tvoj posao baš zahteva pronicljivost?“

„Nisam pojma imao da na njemu ljudi žive. Mislio sam da tu postoje samo magistralni put i pozorište.“

„Stvarno si pravi Džon Bečeman*.“

„Daj mi svoj broj“, kazao sam. Pružio sam joj svoj telefon i ona je unela broj. Snimio sam ga kao „Džen (Hamersmit)“.

„Kako ćeš do kuće?“

„Busom.“

„Želiš li društvo?“

„Gde stanuješ?“

„Na Tafnel parku.“

„To je kilometrima od mene.“

„Znam. Ne pecam te da me pozoveš u stan, časna reč“, rekao sam. „Samo želim da nastavim priču s tobom. Ako ti je lepo.“

„Važi“, kazala je. „Da, lepo mi je.“

Smestili smo se na gornjem spratu autobusa i putovanje proveli razmenjujući priče sa mesta kraj kojih smo prolazili. Pabovi u kojima sam padao od smeha u večeri otvorenog mikrofona**, barovi u kojima je ona imala neuspešne izlaske s momcima. Svaka ulica je nudila novo odredište povezano s nekim neuspešnim izlaskom iz prošlosti. Upinjao sam se da delujem kao da nisam iznenađen njihovim brojem, ali u sebi sam procenjivao sa koliko je momaka nedeljno ta devojka izlazila poslednjih deset godina. Želeo sam da znam kako je i zašto toliko dugo sama, ali nisam hteo da izgledam kao da je osuđujem ili da sam dosadan.

* Engleski pesnik i pisac, veliki poznavalac arhitekture Londona i vatre-ni branilac viktorijanskih zdanja. (Prim. prev.)

** Tip programa gde svako od prisutnih može da preuzme mikrofoni i izvede nešto pred publikom; obično da nešto odsvira i otpeva, izvede kratak standup, izrecituje poeziju itd. (Prim. prev.)

Bez obzira na to koliko je bilo kasno i koliko smo pili, ona je i dalje bila krajnje sigurna, šaljiva i sposobna da se jasno izražava. Morao sam dobro da se potrudim da održim korak s njom i pokazem sličnu samopouzdanost. Propadao sam u zemlju dok sam posmatrao kako mi se pijane misli kotrljaju iz usta kao pločice za skrebl, a ja pokušavam da ih sastavim u pametna zapažanja.

Stigli smo do njenog stana i zaustavili se na spoljašnjim stepenicama. Bila je to velelepna viktorijanska kuća sa isturenim prozorima, sopstvenom kapijom i živicom. Njen stan je zauzimao čitav prvi sprat i bio je, kako je uporno ponavljala, najmanji. Stajali smo na njenim stepenicama, razgovarali utišanim glasom i pravili se da nije hladno. Posle nekoliko minuta između nas je zavládala prva ćutnja te večeri.

„Nikad ti dosad nije trebalo ovoliko vremena da poljubiš neku devojkú?“, upitala je.

„Ne, ovo je za mene brzo. Nekada sam godinama hvatao zalet da bih načinio prvi potez.“

„Ah“, kazala je ona klimajući glavom. „Muškarci više ne prave prvi potez. Šta im se to desilo?“

„Nije do njih, nego do tebe.“

„Do mene?!“

„Da, ti si kriva što si tako zafrknuto jebozovna, pametna i duhovita – kako da te iko poljubi, to je kao da pokušavaš da poljubiš... Toma Seleka.“ Izdigla je obrve. „*Mladog Toma Seleka*“, ispravio sam se.

„Ne teraj me da ja to prva uradim.“

„Neću te terati.“

„Ne želim da budem prinuđena da prvi potez povučem ja“, kazala je ona.

„Nećeš biti prinuđena“, rekao sam.

Obuhvatila me je šakama ispod potiljka, povukla me k sebi i poljubila me. Osetio sam se sićušno i džinovski; kao da sam njena igračka i njen kralj.

„Prekasno“, izgovorila je, pa me ponovo poljubila.

Osetio sam ono euforično olakšanje kao kad satima prezentuješ svoje najbolje anegdote i sipaš svoje najbolje viceve, omirišeš se ispod miške i proveriš dlake u nosu svaki put kad odeš u ve-ce, i shvatiš da to nije bilo uzalud. Neću biti udarna rečenica vica, večeras ne. Nisam ništa ubrljao. A i sviđam joj se.

„Volela bih da možeš da prespavaš“, rekla je.

„Mogu da prespavam.“

„Ne, ne možeš“, odgovorila je ona.

„Zašto?“

„Mmm...“ Lice joj se nabrčkalo dok je tragala za nekim razlogom.

„Imaš momka“, kazao sam. „Nekog ogromnog...veslača koji je zaposlen kao menadžer hedž-fonda. Zove se Tristan. I spava tamo gore.“

„Ne“, rekla je.

„U čemu je onda stvar?“

Uzdahnula je. „Ne volim da ti to ovako nacrtam, Endi, ali očajnički želim da se kresnem s tobom.“

„Ali?“

„Ali imam menstruaciju.“

„Pa šta?!“, kazao sam. „Ne smeta mi. Sviđa mi se sve na tebi.“

„Sviđa ti se moja menstruacija.“

„Sviđa mi se tvoja menstruacija“, ponovio sam. „Čitavog me okrvavi, ne smeta mi.“

„Ogavan si.“

„Dakle, krećem u Edinburg za sedam sati. I moraću da čekam čitavih mesec dana da izvedem ženu iz mojih snova na piće?“

„Da“, rekla je. „Dotle možemo da se dopisujemo porukama. Veliki sam ljubitelj poruka.“

„Sigurno imaš u obilju slobodnog vremena za poruke dok održavaš sve te brodove na pučini.“

„Kakav si ti serator.“

„Ti si lepotica.“

„Lepotica i serator“, kazala je ona. „Kakva bajka!“ Potom smo se još malo ljubili.

„Očajnički, kažeš?“

„Laku noć“, odgovorila je.

Obuhvatio sam joj glavu šakama i dobro joj razgledao crte lica: oči zamagljene, koža pocrvenela od previše votke, gornja usna izljudana i otekla od dehidracije, crni prah od šminke nakupljen u tananim boricama ispod očiju. I dalje nepojmljivo božanstvena u pola tri noću.

„Reci mi koliko tačno očajnički“, šapnuo sam zadenuvši joj čvrsto kosu za oba uva. „Mislim da moram to da čujem.“

„Laku noć“, ponovila je ona, okrenula mi leđa i gurnula ključ u bravu.

Do stana sam stigao uhvativši dva noćna autobusa i u krevet legao u četiri ujutru. Tog dana sam imao voz do Edinburga, gde ću provesti tih mesec dana na *Frindžu*. Predstava je bila sranje. Nekako sam uspeo da budem na novčanom gubitku na tezgi predviđenoj da ne košta ništa. Niko nije dolazio da gleda predstavu. Oni što su je videli odmah su prozreli njenu neautentičnu i šuplju postavku. Moji prijatelji komičari koji su došli da je vide govorili su: „Sjajno, druže“, i gledali u svoju kriglu kad ih posle predstave susretnem u baru, a onda bi prešli na neku drugu temu. U jednoj kritici je rečeno: „Ovo je naj-spektakularniji promašeni sat komedije koji sam ikada video na *Frindžu*“, što sam ja za flajere skratio u: „najspektakularniji... sat komedije koji sam ikada video“.

Džen i ja smo se dopisivali porukama svakog dana i razgovarali telefonom svake večeri. Bio je to najsrećniji avgust koji sam ikada proživeo u Edinburgu.

Subota, 6. jul 2019.

Jecanje je sedativ. Budim se posle deset sati sna bez snova i treba mi nekoliko sekundi manje nego juče da se priviknem na svoju novu stvarnost. Nalazim se u maminoj kući, nije Božić, Džen je raskinula sa mnom i zgodno je ubola baš onaj mesec kad nam je rok za obnavljanje podstanarskog ugovora. Njene stvari su iščezle iz stana i nalaze se u nekom skladištu u Londonu. Sva moja imovina je sama u našem stanu. Samosažaljenje mi je takvog obima da počinje da mi biva žao moje četkice, moje zbirke ploča, mojih pantalona. Potpuno su same u kvartu NW5, a ništa ne slute. Ne znaju šta će ih tek snaći.

Nagonski zavlačim ruku pod jastuk da uzmem telefon i proverim da mi nije kojim slučajem Džen poslala poruku ili me zvala. Nije me tražila. Ulazim na *Instagram* i prvi kružić s novim storijem koji mi se pojavljuje u apdejt u pravo je Dženin stori. Naravno da je Dženin – ovaj telefon me poznaje bolje no iko drugi na svetu. Nikad nije bilo goreg trenutka da svi moji algoritmi shvate moj unutrašnji život bolje nego što ga shvatam ja.

Piljim nekoliko sekundi u kružić storija i premišljam se da li da ga odgledam, odmeravajući u glavi da li sticanje novih

informacija vredi gubitka dostojanstva. U nadi da je taj stori na *Instagramu* tekst na pozadini fluorescentnih boja sa objašnjenjem za njenih 467 pratilaca zbog čega je tačno okončala našu vezu. Kliknuvši na njega, osećam navalu mazohističke euforije. Umesto teksta je tu samo slika parka u blizini stana njene sestre, postavljena u 6.47, što je vreme njenog redovnog jutarnjeg trčanja. Odgledao sam stori četiri puta zaredom, iskoristivši maksimalno to što sam već u osam ujutru zajebao stvar, jer ona sad zna da sam se probudio i pogledao njen nalog na *Instagramu*, pa stoga mogu mirno i da se prepustim uživanju u sopstvenoj mizernosti. Dodirujem prstom ekran da bih pauzirao stori, pa se primičem slici, tragajući za materijalnim dokazima. Sunce na stazi, plavo nebo, zelenosmeđi ribnjak. Šta bih iz toga uspeo da izvučem? Kakvih čitljivih signala ima tu za mene? *Zašto se Džen odljubila?*

Krećem u grad sa spiskom kojekakvih sitnica koje su potrebne mami. Mislim da joj se više smučilo što se vučem po kući kao prebijen.

Dok koračam kroz gomile kupaca, osećam Džen kraj sebe i telo mi i nehotično reaguje. U glavi mi se vrti, srce lupa kao ludo, dišem ubrzano. „Armani ši“. Nek se nosi dodavola, zašto je morala da izabere parfem koji sve žene redom koriste? Zašto mi je to uradila? Džen, tako neverovatno probirljiva kad je reč o svakoj drugoj sitničici koja se tiče estetike i brenda. Džen, koja nije htela da kupi čak ni panini na aerodromu kad smo bili na odmoru u inostranstvu zato što je sve što stavimo u usta moralo da ima visoku preporuku sajta *Condé Nast Traveller*. Džen, koja je naš stan napunila prastarim ćilimčićima, difuzerima sa sandalovim uljem i džinom sa ukusom grejpfruta. Jedino što je odabrala bez razmišljanja bilo je upravo to jedino što će me pratiti doveka; što će me podsećati na njenu kožu i kosu, odeću i postelju. Skrećem levo, očekujući da će biti tamo, ali umesto